

Nostis fratres et sepiissime audistis in euāgelio dominū dicere: Venite pueros venire ad me: talium est enim regnū celoz: Et iter: Si quis nō receperit regnū dei sicut puer: nō intrabit in illud: et multis alijs locis dominus de^o noster singulare humilitatis exemplū: superbiā veteris hominis ad innouandā humiliter vitam similitudine puerilis etatis accusat. Quapropter carissimi cū cātare audis in psalmis: laudate pueri dñm: ne arbitremini ad vos istam exhortationē non pertinere: qz iam corporis puericiā supgressi: vel iuuenili decore virefcitis: vel senili honore canescitis. Omnib⁹ em̄ vobis dicit Apłs: Nolite effici pueri sensibus: sed malicia paruuli estote: vt mētibus pfecti sitis. Quia malicia maxime nisi supbia: Ipsa em̄ de vana granditate psumens nō sinit hoīem ambulare p artam viā: et intrare p angustā portā. Pueri autē facile intrant p angustā portā: et ideo nēo nisi vt puer intrat in regnū celozū. Quid autē supbie malicia deterius que ppositū nō vult habere nec deū: Nā scriptū est: Initiū supbie hominis apostatare a deo. Hanc se aduersus pcepta diuina tumidis cervicibus erigentē et suauit iugo dñi resistentē: deijcite: frāgite: cōminuite atqz cōsumite. Et

Expositio psalmi.

Laudate pueri dominū: laudate nomē dñi. Illa em̄ pstrata et extincta: Ex ore infantū et lactentiū pficitur laus: illa oppressa atqz deleta: Qui gloriat in dño gloriat. Nō cantāt ista qui se magnos putāt: nō cantant ista q cognoscētes deū: nō sicut deū glorificauerūt: aut gratias egerūt: Se laudāt illi non deū: Nō em̄ pueri sūt: nomē suū potius p dicare volunt: et nō laudāt nomē dñi. Ita qz euauerūt in cogitatioib⁹ suis: et obscuratū est insipiens cor eoz: et dicētes se esse sapiētes: stulti facti sunt. Voluerunt latissime nomē suū et altissime diffamari: cito ipsi in angustias transitori. Deū decet: dñm nostrū decet: et semp et vbiqz pdicari. Semper q pdicetur. **S**it nomē dñi benedictū ex hoc et vsqz in seculū. Vbiqz predicetur. **A** solis ortu vsqz ad occasum: laudate nomē dñi. Querat ex me aliqz pueroz sanctorz laudantiū nomē dñi: et dicat mihi: Ecce vsqz in seculuz accipio vsqz in eternū. Cur autē ex h: et non ante hoc: et ante oīa secula sit nomē dñi be-

Alia fca. et laudabil.

nedictū: Respondebo puulo qui nō stumacif qrit. Vobis dicit pueri dñi vobis dicitur: Laudate nomē domini: sit nomen dñi benedictū. Sit a vobis nomē dñi benedictū: ex hoc vtiqz ex quo vobis dicit: Incipitis enī laudare: sed sine fine laudate. Et hoc ergo et vsqz in seculū sine fine laudate. Ne dicatis: incipimus quidē laudare dñm: qz pueri sumus: sed cū creuerim⁹ magniqz fuerim⁹ nosipos laudabim⁹. Nō sic pueri: nō sic: Propterea dicit dñs p Esaiam: Ego sum et vsqz dñi senescatis ego sū: Ille sp laudādus est qui est. Laudate pueri dñm ex h. Laudate senes et vsqz i seculū: qz senectus v̄ra albescet quidē canis sapiēte: sed non carnis vetustate marcescet. Aut qm̄ hoc loco hūilitatē potius videt significare puericia: cui p̄ria est vana et falsa supbie magnitudo: et iō dñm nō nisi pueri laudāt: qz supbi eū laudare nō norūt. Sit senectus v̄ra puerilis: sit puericia senilis: id est vt nec sapia v̄ra sit cū supbia: nec humilitas sine sapiētia: vt laudetis dñm ex h et vsqz in seculū. Quacūqz autē in puulis sc̄tis ecclia chusti diffundit: Laudate nomē dñi: hoc ē em̄: A sol ortu vsqz ad occasum: laudate nomē dñi. **E**xcellus sup oēs gētes dñs: Bētes hoīes sūt. Quid mirū si sup hoīes excelsus est dñs: Illi sup se excelsos q̄s colūt oculis vidēt in celo fulgere solē: et lunā: et stellas: cui creature seruiūt deserētes creatorē dñm. Et nō solū excelsus sup oēs gentes dñs: verū etiā **S**uper celos gl̄ia ei⁹. Celi sup se suscipiūt eū: et hūiles eū secum habēt p̄stituti carne infra celū: q̄ p illo nō colūt celū. **Q**uis em̄: sicut dñs de^o noster q̄ in altis habitat: et hūilia respicit: Quisqz putaret qd̄ in altis celis habitet: vñ hūilia terrena respiciat. Sed hūilia respicit. **I**n celo et in terra: In quibus q̄ altis habitat vñ humilia respiciat in celo et in terra: An in quib⁹ altis habitat etiā ipsa humilia respicit: Sic em̄ exaltat hūiles: vt nō faciat supbos. Itaqz et in altis habitat q̄s exaltat: facitqz sibi eos celū: h̄ est sedē suam: et eos tñ nō supbos: s̄ sp subditos. Intuēdo etiā in ipso celo hūilia respicit in quib⁹ excelsis habitat. Spūs em̄ p Esaiā ita loquit: Hec dicit altissim⁹ in excelsis habitās in eternū nomē eius dñs altissim⁹ in sanctis requiē habēs. Exposuit qd̄ dixerit in excelsis habitās. **H**oc em̄ plen⁹ elocut⁹: in sanctis inq̄t requiē habēs. **S**z q̄ sunt sancti: nisi hūiles

Alia fca. et

q̄ p̄m̄ b̄n̄ d̄n̄ d̄m̄: q̄
laminis d̄n̄e magnitudinis
in hūilitate coelestis. **S**
his p̄sillamie d̄n̄e mag
q̄ magnitudinē et
habēt in excelsis habitāt
d̄n̄e magnitudinē: q̄
d̄n̄e hūilia respicit. **S**
in celo et in terra. **E**
vñ eadē in celo q̄ in
ala in terra hūilia respicit
Si em̄ eadē video quē
lōq̄ s̄m̄ Apłm̄ dicit: nō
nō s̄m̄ carnē multitudine
nostre nō carnē: sed p̄
potētia: nisi q̄ spiritū
et in carne ambulat: et sp̄
m̄is si d̄n̄e et in celo
sp̄ritus libertatem: et in ter
p̄v̄sēritate. **S**z q̄ p̄
v̄ra em̄ p̄v̄sēritate in celo
et spiritū s̄m̄ esse d̄n̄e: et
h̄m̄nare s̄m̄ in carne: nec
p̄p̄t v̄s. **S**z q̄ d̄n̄e
v̄s̄tationē vñ in celo: et in
nō in terra: s̄m̄ oportet v̄s̄tationē
nostri in excelsis: sicut d̄n̄e
modū in celo: sicut d̄n̄e in
sp̄ritu: q̄ s̄m̄ s̄m̄ s̄m̄
rezei cū chulio: et in terra
nō s̄m̄ carnis v̄s̄tationē: et
s̄m̄ esse cū chulio. **S**z q̄
s̄m̄ hūilia respicit: et
credo qd̄ in celo s̄m̄ respicit
habitat in terra: et in
carne habitans. **S**z q̄
s̄m̄ cogitare: s̄m̄ cogitare
tes. **S**ed qd̄ d̄n̄e d̄n̄e
ipsi iam hūiles dicit: q̄
d̄n̄e pia colla iure v̄s̄tationē
illo loco vt sancta eccliam
totū textū psalmi d̄n̄e
Et d̄n̄e et d̄n̄e: que m̄
veret. **C**ase nunc significat
q̄ sedebunt super duodecim
domino iudicabunt: et
terā multitudinem benedicti
m̄tur ad deitā: vt q̄ opera
collaudati recipiāt: et
lacterna: quos amicos s̄m̄
quāt in hūius v̄s̄tationē
s̄m̄ quippe dicit Apłs: **S**
humilia seminavit: mag
colla metam⁹: Quibus

q̄ pueri laudat̄ dñm: Itaq; adūgit̄ z pusil
lanimis dās magnanimitatē: z dās vitā q̄
in hūilitate cordis s̄. In q̄b̄ sc̄tis req̄ez bz
his pusillanis dat magnanitatē. Bās vti
q; magnanimitatē excelsos fac̄: i q̄b̄ req̄ez
habēt in excelsis habitat. S; qz pusillanis
dat magnanimitatē: eadē excelsa i q̄b̄ ha
bitat hūilia respicit. S; hūilia inq̄t respicit
in celo z in terra. Excitauit nos etiā q̄rere:
vtrū eadē in celo q̄ in terra: an alia in celo
alia in terra hūilia respiciat dñs d̄ noster.
Si etiā eadē video quēadmodū hoc intel
ligā fm̄ Aplm̄ dicentē: In carne ābulātes
nō fm̄ carnē militamus. Arma etiā militie
nostre nō carnalia: sed potētia deo. Un̄ q̄
potētia: nisi qz spiritualia: Cū itaq; Ap̄ls
z in carne ambulet: z spūaliter militet: non
mirū si hūilitas ei⁹ z in celo respicit p̄pter
spiritus libertatem: z in terra propter cor
poris seruitutē. Idez q̄ppe alio loco dicit:
Hīa etiā p̄uersatio in celis est. Ipse itē di
cit: optimū sibi esse dissolui: z esse cū chri
sto: manere aut̄ in carne necessariū inquit
p̄pter vos. Proinde q̄squis intelligit z cō
uersationē apli in celis: z in carne mansio
nē in terris: s̄ oportet intelligat dñm deuz
nostrū in excelsis sancti habitatē: quēad
modū tñ eosdē sc̄tōs hūiles sibi z i celo re
spiciat: qm̄ q̄ sursum sūt sapiūt q̄ spe resur
rexerūt cū christo: z in terra: qm̄ nōdū solu
ti sunt carnis vinclo: vt ex tota vita sua pos
sint esse cū christo. Si vero alia dñs d̄ no
ster hūilia respicit in celo: z alia in terra:
credo qd̄ in celo iā respicit quos vocauit z
habitat in eis: in terra autē respicit q̄s vo
cat vt habitat in eis. Istos etiā possidet cele
stia cogitātes: illos excitat terrena somniā
tes. Sed qz difficile obtinem⁹: vt possint z
ipsi iam hūiles dici qui nondū suauī iugo
dñi pia colla iunxerunt: q̄nquidē hūilia
isto loco vt sanctā eccliam intelligam⁹ per
totū textū psalmi diuine admonēt littere.
Est al⁹ z itellec⁹ quē mecū caritas v̄ra p̄si
deret. Celos nunc significari arbitror eos
q̄ sedebunt super duodecim thronos z cū
domino iudicabunt: terre autē nomine ce
terā multitudinem benedictorū qui consti
tuētur ad dexterā: vt p̄ opera misericordie
collaudati recipiātur ab eis in tabernacu
la eterna: quos amicos sibi de māmōna in
iquitatē in huius vite mortalitate fecerūt:
Eis quippe dicit Apostol⁹: Si nos vobis
spiritualia seminauim⁹: magnū est si vestra
carnalia metam⁹: Quibus his verbis dici

pōt. Si nos vob̄ celestia seminauim⁹: ma
gnū est si terrena vestra metam⁹: In celo q̄
respicit celestia seminātes: in terra aut̄ ter
rena reddentes: tñ humiles z hos z illos.
Humilia. n. respicit in celo z in terra: quia
meminerūt vtriq; qd̄ fuerint p̄ suam mali
ciā: quid facti sūt p̄ dñi gratiam. Neq; etiā
illis tantūmō dicit vas electionis: Fustis
etiā aliqñ nenebre: nunc aut̄ lux in dño. Et
iterū: Gratia salui facti estis p̄ fidez: z hoc
nō ex vobis sed dei donū est: nō ex opib⁹:
ne forte q̄s extollatur: sed etiā seipsum ad
iungit p̄sequēter dicēs: Illius etiā sum⁹ fi
gmentū creati in operib⁹ bonis. Dicit etiā
seorsum de se z ipsis qui respiciūtur in ce
lo. Sum⁹ etiā inquit z nos naturaliter filij
ire: sicut z ceteri. Et iterū: Sum⁹ etiā z nos
inquit stulti aliqñ z increduli: errātes: serui
entes desiderijs z voluptatib⁹ varijs: in ma
licia z inuidia agentes abominabiles: in
uicē odio habētes. Cū autē benignitas z
hūanitas illuxit saluatoris domini nostri:
nō ex operibus iusticie que fecimus nos:
sed fm̄ suam misericordiā saluos nos fecit
per lauacrum regenerationis. Ecce humi
lia que respiciunt in celo: spirituales etiā
sunt z omnia iudicant: sed tñ humiles ne
deiecti iudicētur. Quid de seipso singula
riter: Nōne talia sunt que commemorat:
Qui non sum inquit idoneus vocari apo
stolus: qz p̄secutus sum ecclesiam dei: sed
misericordiaz consecutus sum: qz ignorās
feci in incredulitate. Beniq; post istos ver
sus quibus ait in psalmo spiritus: Quis si
cut dñs deus noster qui in altis habitat: z
humilia respicit in celo z in terra: volēs do
cere nos quare in celo humilia cū iam spi
rituales magni: z iudicialijs sedib⁹ digni:
tali significētur eloquio: Subiecit statim.
Qui erigit a terra inopem: z de
stercore exaltat paupere. Et col
locet eū cū principibus: cū prin
cipibus populi sui. Nō itaq; dedignen
tur esse hūilia capita excelsorū sub dextera
domini. Quis etiā collocetur fidelis dñi
ce pecunie dispensator cū principibus po
puli dei: q̄uis sessurus sit in duodecim se
dibus: z angelos quoq; iudicatur⁹: a ter
ra tamen inops erigatur: z de stercore pau
per exaltatur. An forte nō est exaltat⁹ de
stercore qui seruiebat desiderijs z volupta
tibus varijs: Sed forte cū ista iaz diceret:
nō erat inops: nō erat pauper. Quid ergo
adhuc ingemiscit grauatus: habitaculum

Alia lfa
† Suscitās.
† erigens.

quod de celo est superindui cupiens: Cur ne forte se extollar: colaphizat: et subdit angelo sathane stimulo carnis sue: Altus est quod dem habitate in se domino: et habes cum spiritu qui scrutatur omnia: etiam altitudines dei. Itaque in celo est: sed in celo dominus humilia respicit. Quid ergo fratres: Si iam audivimus humilia que in celo sunt exaltata de stercore ut cum populi collocarentur principibus: nihil ne consequenter audivimus de humilibus que in terra respicit dominus: Pauciores enim sunt illi amici iudicatum cum domino: plures autem isti quos recipiunt in tabernacula eterna. Quis enim tota frumenti massa in compatibus seivite palee paucos habere videat: pro se tamen considerata copiosa est. Adulti enim filii deserte magis quam ei qui habet virum. Adulti filii ei pro gratia que in se nequitia concepit: quam ei qui ab ineunte etate legis vinculo maritata est. Et ego quidem dico in senectute concepit: et intus Sara matrem nostram in vno Isaac pro omnes gentes matrem fidelium: Que autem persona est apud Esaiam videte: quasi omnino non matris: nec ei qui peperit aliquem: et tamen quod ei dicit: Bient inquit in auribus tuis filii tui quos amiseras: angustia nobis est in illo loco. Facite itaque nobis et nunc locum in quo commoremur. Tu vero dices in corde tuo: Quis genuit mihi istos cum sciam me esse sine filiis et viduam: Quis ergo istos educavit mihi: Ego enim derelicta fui sola: hi autem mihi ubi erant: Ex ea ergo parte ista dicit ecclesia: qua videt nihil parere in ista turba que non dimiserunt omnia sua ut sequerentur dominum: et sederent super duodecim thronos. Sed quia multi in eadem turba facientes sibi amicos de mamona iniquitatis pro opera misericordie ad dexteram stabunt: Non solum ergo erigit de stercore quem collocet cum principibus populi sui: Sed etiam **H**abitare facit sterilem in domo: matrem filiorum letantem. Qui in altis habitat: et humilia respicit in celo et in terra: semine Abraham sicut stellas celi sanctitatem sublimem in supernis sedibus collocatam: et sicut harenam in ora maris misericordem: atque innumeram multitudinem a sinistris fluctibus atque amaritudine impia segregatam.

Alia lra. t. l. cur.

Explicit Tract. de ps. CXII.

Incipit Tract. de ps. CXIII.

Sermo primus: de prima parte psalmi.

Prefatio.

Legimus quod de notissimumque retinemus dilectissimi fratres: quod narrat in libro Exodi: populum israel liberatum ab iniqua dominatione egyptiorum in diversos fluctus

maris transisse per siccum: iordanem que fluvium est pro eis in terram promissionis intraret tactum pedibus sacerdotum arcam domini portantem stetit de super infrenato lapsu: ab inferiore autem parte defluisse que currebat in mare: donec in sicco stantibus sacerdotibus transiret populus universus. Nouimus huiusmodi: nec tamen arbitrari nos oportet in hoc psalmo: cui nunc Alleluia pronuntiata cantatque respondimus: id agere spiritum sanctum: ut preterita illa gesta recolentes: nequaquam futura talia cogitemus. Illa enim sicut dicit Apollonius in figura contingebat illis: Scripta sunt autem ad correctionem nostram: in quos finis seculorum obuenit. Cum igitur audimus in psalmo.

Expositio eiusdem partis.

In exitu israel de egypto: dominus iussit Jacob de populo barbaro. Facta est iudea sanctificatio eius: israel preterita eius. **M**are vidit et fugit iordanis puerus est retrosum. Me arbitremini nobis narrari preterita: sed potius futura predicari. Quia illa que miracula cum in illo populo fierent: presentia quidem: sed non sine futurorum significatio gerebant. Quod ut ostenderet que psallendo ista predicabat: eadem se verbis age que illis figuris agebant: vno eodemque spiritu operante: et illa facta: et hec dicta sunt: ut id quod in fine seculorum manifestandum reseruabat: figuris rerum atque verborum precurrentibus nuntiaret: non omnino ea dixit que ibi gesta sunt: sed aliter quedam que illic lecta didicimus. Me vero putaret transacta recolorere: potius quam vetera predicare: **I**mmo enim iordanem ipsum non reuersum esse retrosum: sed stetit legimus ab ea parte que aquam desuper influebant: cum populus ille transiret. Deinde gestientes motes collesque non legimus: que sic addidit ut etiam omnia ista repeteret. Nam cum dixisset: **M**are vidit et fugit: iordanis puerus est retrosum: coteruit. **M**otes gestientes velut arietes: et colles velut agni ouium. Eademque rursus interrogat: **Q**uid est tibi mare quod fugisti: et tu iordanis quia puerus es retrosum: **M**otes gestientes velut arietes: et colles velut agni ouium. Attendam ergo quid admoneamur: Quia et illa facta figure nostre fuerunt: et huiusmodi dicta ut nos ipsos recognoscamus hortant. Si enim gratia dei que data est nobis firmo corde retinemus: nos sumus israel semine Abraham: **N**obis dicit Apollonius: Ergo semine abrahame es: quia sicut alio loco dicit: **N**on in circuncisione: sed in proposito deputata est Abrahame

Alia lra. t. curtauer t. vt. t. sicut.

Alia lra. t. non habet t. curtauer t. sicut. t. sicut.

des ad ista: signa a
 nus signaculo utraque
 no: vt deputat t. illa ad
 circuncisione: que non
 sunt: sed t. huius que qu
 q est in primo parte m
 carnali circuncile ge
 arcan dicit est: **M**are
 iude: **M**are aut: no
 ad apte dicitur cur: ei
 in ne oia gentes. Nulla
 le a noie israel arbitret
 qui crediderit ex iude
 pncipaliter aplos inueni
 lapide copulatur. **M**ic
Mareo alias oues q no
 oportet me t. illa ad iude
 vnus parte: **M**are t. cur
 t. pte pon: domus Jacob
 et q Jacob. **M**are vero arca
 no pte de reposita: vt no
 ad **M**are ponit. **S**icut na
 no dicit: **M**are: **M**are
 pte: **M**are: **M**are: **M**are
 vt coponit: **M**are: **M**are
 secula: q spm alit recedent
 inquam dicit: cu in fidelit
 bieritale celestis fit cui
 bieritale rem: **M**are: **M**are
 iplos in terra: **M**are: **M**are
 lius ab egypto reuertit
 inde dilectus: **M**are: **M**are
 sic ueruo corde: **M**are: **M**are
 vne miscde: **M**are: **M**are
 semel pfigurati: **M**are: **M**are
 sicut beatus **M**are: **M**are
 ma qndiam ecclesie: **M**are
 dote coplet. **M**are: **M**are
 docent: **M**are: **M**are
 nouare fratres: **M**are: **M**are
 fuerit: **M**are: **M**are
 se dopuzan: **M**are: **M**are
 du citi spm alit: **M**are: **M**are
 de potu spm alit: **M**are: **M**are
 spm alit: **M**are: **M**are
 dicitur: **M**are: **M**are
 deo: **M**are: **M**are
 figure nre facte sunt: **M**are
 fratres dilectissimi: **M**are
 humana suspitione: **M**are
 vno: **M**are: **M**are
 dicitur in eis: **M**are: **M**are
 dicitur: **M**are: **M**are